Diaconie van de Protestantse Gemeente te Leiden
Oude Rijn 44-b
2312 HG Leiden

Jaarverslag 2017

Inhoudsopgave

Jaarverslag
- jaaroverzicht projecten en activiteiten 3
- financieel jaarverslag 23

Algemene gegevens 24

Jaarrekening
Balans per 31 december 2017 26
Staat van baten en lasten 2017 28
Toelichting op de jaarrekening:
- toelichting algemeen 29
- toelichting op de balans 31
- toelichting op de staat van baten en lasten 37

Overige gegevens 45

Bijlagen
1. Samenstelling en waardering materiële vaste activa 50

JAARVERSLAG

DE BAKKERIJ

Jaarverslag 2017

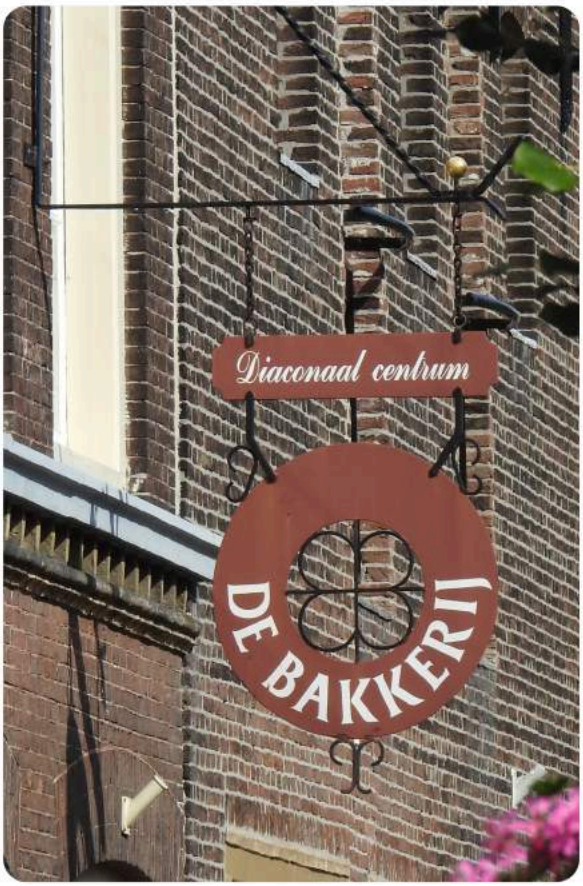

Het Jaarverslag 2017 van De Bakkerij
is een uitgave van:

Diaconaal Centrum De Bakkerij
Oude Rijn 44b
2312 HG Leiden

T: 071 - 51 44 965
E: info@debakkerijleiden.nl
W: www.debakkerijleiden.nl

Redactie:
Jacqueline Schoonwater,
Tamara Breton,
Henriëtte van den Broek
en Ton Snepvangers

Beeldmateriaal:
Melle van der Wildt,
Han de Bruin,
Tamara Breton,
Jacqueline Schoonwater
Ronald van der Niet
en Ton Snepvangers

Vormgeving:
Ton Snepvangers

Leiden, april 2018

Met dank aan

Ook in 2017 hebben we de belangstelling voor en betrokkenheid bij ons werk in en vanuit Diaconaal Centrum De Bakkerij weer zien groeien.

Daarvoor zijn we heel veel dank verschuldigd aan de grote groep enthousiaste en trouwe vrijwilligers die op allerlei manieren het werk van De Bakkerij mogelijk maakt.

Maar ook aan het groeiend aantal partnerorganisaties dat in De Bakkerij zijn thuisplek vindt en altijd bereid is om via overleg aan de koffietafel, in de wandelgangen of het deurgat van een werkkamer mee te denken over creatieve oplossingen.

Daarnaast zijn er al die mensen die ons werk ook financieel steunen door hun bijdrage in de collecte, via persoonlijke giften, schenkingen en sponsoracties voor allerlei activiteiten.

De mensen die zo attent zijn om gehoor te geven aan onze oproepen voor inzamelingen van (baby) kleding voor Stichting Babyspullen en voedingsmiddelen voor de Voedselbank.

De diaconieën en caritasinstellingen van kerken in de wijde omtrek die ons werk financieel steunen en - waar nodig - bij specifieke hulpvragen altijd bereid zijn bij te springen.

Alle scholen, organisaties en instellingen die ons werk een warm hart toedragen, acties ondersteunen en mensen die in problemen dreigen te komen naar ons doorverwijzen.

En tenslotte ook dank aan de fondsen en instellingen die een belangrijk deel van onze projecten en activiteiten jaarlijks ondersteunen:

stichting H.L. Drucker fonds
diorahte Staalwijkfonds Leiden
wozfonds
Leidsche Maatschappij van Weldadigheid
DCI Bisdom Rotterdam
Stichting Passiebloem
Fonds 1818
Leiden
STICHTING UTOPA
Stichting Hentina Backer
Kansfonds geven om een ander
SIOC Stichting Interkerkelijk Oriëntatie Centrum
de Sleutels
stichting ROTTERDAM
Vogelgezang Foundation

Ter inleiding

Sinds de jaren negentig predikt de Nederlandse regering zelfredzaamheid. Het werd het perfecte antwoord op tal van problemen. Vaak omkleed met nobele motieven: iedereen telt mee in de maatschappij. Iedereen moet zijn eigen boontjes kunnen doppen.

Kwetsbaar

Uit onderzoek van het Nibud bleek eind 2016 al dat 45 procent van alle huishoudens in ons land moeite heeft om rond te komen en 40 procent achterloopt met betalingen. Een op de vijf huishoudens had dusdanig ernstige betalingsachterstanden dat er sprake was van betalingsproblemen.
Dat maakt een niet onbelangrijk deel van onze bevolking op zijn minst kwetsbaar voor regieverlies over hun eigen leven.

Hoe redzaam bent u?

In april 2017 verscheen het rapport "Weten is nog geen doen. Een realistisch perspectief op redzaamheid" van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR).

In dat rapport concludeert de raad dat er een behoorlijk verschil is tussen wat er van mensen verwacht wordt en wat ze daadwerkelijk aankunnen. Mensen kunnen verzeild raken in situaties waarin hun redzaamheid ontoereikend is en in een neerwaartse spiraal raken die soms zelfs kan leiden tot langdurige dakloosheid.

Als het leven tegenzit

Dat geldt overigens voor iedereen, ongeacht opleidingsniveau of maatschappelijke positie. Zeker op momenten dat het leven tegenzit, zoals bij ziekte, een echtscheiding, faillissement of ontslag, kan je vermogen tot redzaamheid enorm afnemen.

Mensen komen niet alleen in problemen omdat hun kennis of intelligentie tekortschiet, maar omdat er een beroep wordt gedaan op specifieke mentale vermogens om in actie te komen, het hoofd koel te houden of vast te houden aan goede voornemens.

Verhulling van een schaarsteprobleem

De overdreven nadruk op zelfredzaamheid verhult in feite ook een schaarsteprobleem, zo stelt het College van de Rechten van de Mens.

Tussen 2009 en 2015 verdwenen er in ons land 262.400 sociale huurwoningen door verkoop, sloop en liberalisatie, terwijl de vraag naar deze vorm van huisvesting juist toenam.

Het is geen toeval dat het aantal daklozen in diezelfde periode met bijna driekwart toenam.

De financiële crisis, het gebrek aan betaalbare woningen, het gebrek aan effectieve schuldhulp, de gevolgen van de kostendelersnorm en de bezuinigingen op de geestelijke gezondheidszorg zijn stuk voor stuk redenen voor die stijging.

Kanariepietje

De Johannes Wier Stichting voor Gezondheidszorg en Mensenrechten (JWS) organiseerde begin april 2018 een symposium over de daklozenzorg onder de titel 'Daklozenzorg: kanariepietje en afvalputje?'.

In vroegere tijden namen mijnwerkers als ze ondergronds gingen een kanariepietje mee. Begon de kanarie te zieltogen dan wisten ze dat er iets goed mis was en dat ze maatregelen moesten nemen. De sterke stijging van het aantal daklozen de laatste jaren is duidelijk zo'n kanariepiet-signaal.

Of afvalputje

Daarbij komt nog, dat het percentage mensen in de maatschappelijke opvang met psychische problemen en een licht verstandelijke beperking in de afgelopen jaren enorm is gestegen.

Een trend die lijkt aan te sluiten bij het toenemend aantal berichten over verwarde personen die bij tijd en wijle onrust veroorzaken in onze samenleving.

Het is niet goed dat de mens alleen is

Of mensen nu kwetsbaar zijn door een licht verstandelijke beperking, laaggeletterdheid, psychische problemen of simpelweg omdat het leven even tegen zit: ieder van ons heeft bij tijd en wijle hulp en ondersteuning nodig.

In 2017 hebben we in De Bakkerij aan die gedachte weer op diverse manieren invulling proberen te geven en hier en daar ook aandacht gevraagd voor groeiende kanariepiet-signalen in onze eigen Leidse samenleving en daarbuiten.

Leest u ook dit keer weer mee?

Ton Snepvangers,

Coördinator
Diaconaal Centrum De Bakkerij
Leiden, april 2018

Wonen overal nergens thuis

Huub Oosterhuis

Veel mensen denken bij het noemen van de naam van De Bakkerij nog steeds aan de groep dak- en thuislozen die in het gebouw aan de Oude Rijn jarenlang hun dagopvang hadden. Die tijd is voorbij, maar nog steeds heeft deze kwetsbare groep een bijzonder plekje in ons werk. Niet voor niets heeft de straatpastor bij ons nog altijd haar thuisplek en uitvalsbasis.

Straatpastor Folly Hemrica met één van de gasten tijdens de boottocht door het Groene Hart.

Naast de Beautydag voor dak- en thuisloze dames, zijn er twee activiteiten van M25 Leiden en Stichting Straatpastoraat Leiden waar gasten uit de maatschappelijke opvang en het Inloophuis Psychiatrie naar uitkijken: de boottocht in de zomer en het kerstdiner in december.
Ook in 2017 waren ze weer met 60 mensen van de partij bij de boottocht door het Groene Hart en met 175 gasten bij het kerstdiner, opgeluisterd met het vertrouwde repertoire van het Amsterdamse daklozenkoor "De Straatklinkers". Even onbezorgd genieten en een kerstpakketje toe. Met dank ook aan straatpastor Folly Hemrica en de gastvrijheid en inzet van de vrijwilligers van de Marekerk.

M25 jongeren in de weer tijdens het kerstdiner in december 2017.

Zorgelijk

In 2017 waren er enkele zorgelijke ontwikkelingen rond de opvang van dak- en thuislozen in ons land.

Het aantal geregistreerde dak- en thuislozen in ons land is in de laatste tien jaar verdubbeld naar 31.000 mensen.
Een aantal ter grootte van een kwart van de bevolking van Leiden. Dat is enorm!
Bij dit aantal zijn moeilijk te registreren dakloze jongeren en ongedocumenteerden niet eens meegerekend. Dit aantal wordt door verschillende instanties voorzichtig geschat op nog eens 30.000.

Daarnaast neemt het percentage van psychisch kwetsbare mensen en mensen met een licht verstandelijke beperking onder de gasten van de maatschappelijke opvang toe. En is er de laatste jaren ook een groei van het aantal jongeren in de leeftijdsgroep van 18 tot 30-jarigen.

In Leiden is het beeld niet anders dan in de rest van het land.
Al met al voldoende redenen om onze zorgen kenbaar te maken. Wordt de daklozenopvang steeds meer het afvalputje van onze complexe samenleving? Laten we mensen die het tempo niet meer kunnen bijbenen dan maar gewoon op straat belanden?

Directeur-bestuurder Emmy Klooster van De Binnenvest gaf eind 2016 in een interview in het Leidsch Dagblad al aan, dat de gevolgen van de crisis nog voelbaar waren, maar dat ook de veranderingen in de geestelijke gezondheidszorg duidelijk voelbaar waren in de opvang in Leiden. (LD 24/11/2016)

Nieuwe plannen, om afscheid te nemen van de centrale opvang en mensen in eigen gemeente op te vangen, kosten meer tijd dan verwacht. Een belangrijk obstakel is het enorme gebrek aan betaalbare woningen.

Een koorlid van "De Straatklinkers" neemt afscheid na afloop van het Kerstdiner in de Marekerk.

2017

DE BAKKERIJ

Gewoon leuk om te weten

M25 REGIO LEIDEN

60 dak- en thuislozen te gast op de jaarlijkse boottocht

30 kinderen van de Voedselbank en de weekendklas van JES Rijnland een dagje naar de Spelerij-Uitvinderij

175 dak- en thuislozen te gast bij het jaarlijkse kerstdiner

348 jongeren actief voor M25 Leiden

95 ouderen genieten van een activiteit of uitstapje met jongeren van M25 Leiden

922 toeschouwers bij de theatervoorstellingen van "Onder anderen"

100 gasten bekijken de tentoonstelling "Kom 7 kijken" in De Bakkerij

OP DE KOOK TOE

161 deelnemers aan de kookateliers van "Op de Kook toe"

114 huishoudens of personen krijgen Individuele Hulp in de vorm van onderdak, voedsel, kleding, tandartshulp of andere medische zorg, vergoeding van reiskosten of hulp bij juridische vragen

OMA GAAT OP STAP

OPA GAAT OP STAP

92 individuele uitstapjes met ouderen van "Oma gaat op stap"

18 gasten vinden tijdelijk onderdak in ons opvanghuis "Imani"

48 mensen met acute gebitsproblemen kunnen eindelijk naar de tandarts

2500 mensen ervaren samen "Songs of Freedom" rond de afschaffing van slavernij

17 mensen/huishoudens krijgen een boterham, voedselbonnen of een verwijzing naar de Voedselbank Leiden

150 deelnemers aan de jaarlijkse "Vredeswake" op het Stadhuisplein

6 mensen met geestelijke en lichamelijke klachten krijgen passende zorg

260 vrouwen vieren samen de "Internationale Vrouwendag Leiden 2017"

100 mensen van diverse levensbeschouwingen lopen de "Freedom Walk Leiden 2017"

35 (aanstaande) ouders kregen een babypakket van "De Goemoers"

200 gasten bezoeken de Nieuwjaarsontmoeting van De Bakkerij

828 huishoudens ontvangen zomerbonnen voor wat extra boodschappen

Gerda Pieters met een van de jongeren aan de slag op 27 juni 2017

In beweging

Kort voor de zomer sloegen het LUMC, Welzijnskwartier Katwijk en *Op de Kook toe* de handen ineen voor een uitgebreid programma voor een actieve en gezonde wijk, een gezond leven voor jong en oud.

Met gezinnen uit de wijk organiseerden zij net voor de zomer van 2017 allerlei creatieve, gezellige en speelse activiteiten om jong en oud samen aan een gezonde(re) levensstijl te laten werken.

In het kader van *Wijk in Beweging!* namen jongeren en volwassenen deel aan kookateliers van *Op de Kook toe*. En die kookervaring lieten zij op 27 juni zien en vooral proeven tijdens een maaltijd, waarvan de ouders het voorgerecht maakten, de jongeren het toetje met zwarte-bonen-brownies en wortel-banaan-cake en het hoofdgerecht dat verzorgd werd door de vrouwengroep van het Welzijnskwartier.

'Een zeer smakelijke start van het project *Wijk in Beweging!*', aldus burgemeester Cornelis Visser van Katwijk op Twitter.

Schitterend

In het afgelopen jaar namen 161 mensen deel aan ons project *Op de Kook toe*. In drie jaar tijd komt dat neer op: 474 deelnemers, die elk drie bijeenkomsten bijwoonden rond voeding, gezondheid, budget en zingeving. Dat is op zich al een schitterend resultaat aan het eind van de proefperiode van dit project.

In die jaren is er een uitgebreid pakket aan cursusmateriaal ontwikkeld met didactische handreikingen en is er samen met diëtiste en gezondheidswetenschapper Everdien van der Leek een heel handzaam receptenboekje samengesteld en verspreid onder alle klanten van de Voedselbank Leiden e.o.

Er is een breed netwerk aan contacten ontstaan van waaruit mensen zich spontaan aanmelden als deelnemer, locaties zich melden als gastheer of gastvrouw voor een toekomstig kookatelier en professionele hulpverleners de begeleiders van ons project uitnodigen voor de organisatie van kookateliers voor een groep van hun cliënten.

Er heeft zich een enthousiast team van begeleiders gevormd, waarin Petra Akkerman als vrijwilliger inmiddels de coördinatie en planning van het project op zich heeft genomen. Truus, Mariëlle, Patricia, Ada, Nel en Dike begeleiden om beurten en soms met z'n tweetjes met veel plezier de kookateliers.
Willy heeft zich opgeworpen als de blije boodschapper en zorgt ervoor dat alle broodnodige ingrediënten op het juiste tijdstip op de goede locatie aanwezig zijn.

En ondertussen zijn de inzamelingskisten van *Op de Kook toe* voor gezonde producten voor de Voedselbank een heel vertrouwd gezicht geworden in de kerken van Leiden.

Afgelopen projectjaar had, met het toch wat onverwachte vertrek van Gerda Pieters als projectmedewerker, zo zijn uitdagingen. Maar we zijn erg blij dat het project, in vertrouwde handen van een actieve groep vrijwilligers, zijn eigen weg zal vinden onder de vleugels van De Bakkerij.

Innesa en haar jongste zoontje Mikael waren in de zomer van 2017 enige tijd te gast in Imahi.

Acute hulp

Ook in 2017 klopten ruim 200 mensen aan bij de diaconieën van De Bakkerij voor hulp of advies. Van hen kregen 114 huishoudens Individuele Hulp in antwoord op 163 acute hulpvragen.

Dat betrof met name medische en tandheelkundige hulp, verzoeken om tijdelijk onderdak, voeding en kleding, vragen voor bemiddeling bij hulpverlenende instanties, reisgeld voor het ophalen van documenten in het kader van een asielprocedure of steun en advies bij juridische kwesties.

Gasten in Imani

In de loop van 2017 vonden 18 gasten onderdak in ons opvanghuis Imani. Zo stuurden sociale wijkteams in Leiden diverse mensen naar ons toe, maar ook Stichting Uitgeprocedeerde Vluchtelingen Leiden (STUV), die tevens het beheer heeft over de officiële bed-bad-brood-voorziening in Leiden, verwees enkele vrouwen omdat er op dat moment geen ruimte was in hun opvanghuis voor vrouwen.

In 2017 kwamen de gasten in Imani uit Sierra Leone, Rwanda, Frankrijk, Syrië, Sudan, Turkmenistan, Nederland, Eritrea, Ethiopië, Burundi, Tunesië, Ivoorkust en Zimbabwe.

Schrijnend

In Imani vonden bijvoorbeeld een moeder en haar zoon uit Ethiopië onderdak die uit de Gezinslocatie Katwijk waren gezet toen de zoon 18 jaar werd.
De ernstig getraumatiseerde vrouw, die in het AZC dagelijks zorg en medicatie ontving, kwam zonder enige medische begeleiding op straat te staan.

Een ernstig getraumatiseerde en uitgeprocedeerde man uit Ivoorkust zwierf in Leiden op straat en klopte bij ons aan voor reisgeld, omdat hij zijn medicatie in Diemen op wilde halen. Wij hebben, na overleg met professionele hulpverleners die hem enige tijd begeleid hadden, een huisarts in Leiden bereid gevonden om hem van de nodige medicatie te voorzien en hem een kamer in Imani

Imani

De Bakkerij biedt sinds november 2012 onderdak aan gasten in het opvanghuis "Makaazi ya Imani" gevestigd aan het Stalpaerthof 23 te Leiden, dat tegen een "diaconale huur" beschikbaar is gesteld door woningbouwcorporatie De Sleutels.

Imani biedt onderdak aan mensen die acuut behoefte hebben aan onderdak en (nog) geen gebruik kunnen maken van bestaande opvangvoorzieningen in de regio Leiden.
De ene keer is dat een moeder die met haar kinderen vlucht voor huiselijk geweld, voor wie op dat moment nog geen ruimte is in de vrouwenopvang van Rosa Manus. Een andere keer een ex-gedetineerde die wacht op toelating tot het Exodushuis in Leiden.
Maar de grootste groep betreft uitgeprocedeerde vluchtelingen die op straat komen te staan en (nog) geen toegang vinden tot een bed-bad-broodvoorziening in de regio.

Imani beschikt naast een gemeenschappelijke keuken, badkamer, wasruimte, woonkamer en tuin over vier aparte logeerkamers en kan aan minimaal vier gasten tijdelijk onderdak bieden, in principe voor een periode van maximaal drie maanden.
De vijfde slaapkamer van het pand is voor een vrijwilliger van De Bakkerij met het oog op de opvang van de gasten, het dagelijks beheer en de contacten met de omwonenden.
Levensmiddelen, was- en schoonmaakmiddelen en producten voor de persoonlijke hygiëne van de gasten worden door de Leidse diaconieën en de Voedselbank verzorgd.

WOENSDAG 23 AUGUSTUS 2017
VOOR HET LAATSTE NIEUWS: LEIDSCHDAGBLAD.NL

De Bakkerij en Vluchtelingenwerk willen oplossing voor mensen die buiten de boot vallen

Noodkreet om strenge regels

Annet van Aarsen
a.van.aarsen@hollandmediacombinatie.nl

Leiden * Diaconaal Centrum De Bakkerij en Vluchtelingenwerk Leiden willen graag dat er een oplossing komt voor uitgeprocedeerde asielzoekers en ongedocumenteerden die vanwege de strenge regels niet bij de Bed, Bad en Brood-opvang van Stichting Uitgeprocedeerde Vluchtelingen (STUV) terecht kunnen.
Dat schrijven ze in een brandbrief aan de gemeente Leiden. Het gaat om mensen die op het moment dat ze bij STUV aankloppen niet of korter dan zes maanden in Leiden hebben vertoefd.
Volgens diaconaal werker Jacqueline Schoonwater vragen regelmatig mensen met een schrijnend verhaal hulp bij De Bakkerij. Het eigen opvanghuis van de diaconieën - Imani - zit vol met gasten die nergens anders terecht kunnen in Leiden: niet bij de Binnenvest, niet bij STUV. „Alle vijf kamers zijn bezet. Dat heb ik de afgelopen jaren niet zo vaak gehad", zegt ze. „„Ik heb de afgelopen maand vier cliënten gehad, die nergens terecht kunnen."

Niet wenselijk

„De regels zijn in Leiden streng, om te voorkomen dat de voorzieningen een aanzuigende werking hebben, om te voorkomen dat er mensen uit andere plaatsen aankloppen. Daar staan we op zich achter maar hier hebben we het over bijvoorbeeld mensen die vanwege eerder opgelopen trauma's worden behandeld door een psycholoog of psychiater. Op straat leven is absoluut niet wenselijk, je zou deze mensen op medische indicatie een plek moeten kunnen geven", vindt de diaconaal werker.
STUV is op de hoogte van de brandbrief, zegt Saskia Craenen van deze organisatie. De stichting meldde in het vorige jaarverslag, dat van de 98 hulpvragers in 2016 er uiteindelijk 'maar' 25 cliënt zijn geworden. STUV moest vaak nee verkopen, vanwege het ontbreken van een Leidse binding. „We herkennen het probleem", aldus Craenen. Binnenkort wordt binnen het bestuur van STUV gesproken hoe de werkwijze zou moeten veranderen als de gemeente de regels aanpast.

aangeboden. Daar bleek dat hij voortdurend last heeft van stemmen in zijn hoofd, moeite heeft om contact te leggen met mensen in zijn naaste omgeving en verstandelijk beperkt is. Inmiddels is er een traject gestart voor extra behandeling met uitzicht op een stabielere leefomgeving.

Te veel en te vaak

Op straat gezet, "geklinkerd", "zonder toezicht vertrokken" of - vaak onder druk - "met onbekende bestemming de locatie verlaten". We horen te veel verhalen en zien te vaak schrijnende voorbeelden van een falend beleid voor een humane opvang van ernstig getraumatiseerde mensen in onze regio.

Naar aanleiding van onze ervaringen met gasten die afkomstig waren uit de Gezinslocatie in hun gemeente riep de kerkenraad van De Rank in Katwijk eind 2017 burgemeester en wethouders ter verantwoording.
Na een onbevredigend antwoord, waarin B&W de vraag naar haar zorgplicht ontweek en verwees naar de nationale overheid, werden politieke partijen benaderd in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen: Waarom zorgt de gemeente Katwijk niet voor een passende en humane opvang voor deze mensen als zij gedwongen worden de Gezinslocatie te verlaten?

Het wordt er niet makkelijker op

We merken in de praktijk dat de Individuele Hulp in de afgelopen jaren steeds meer vraagt van medewerkers en vrijwilligers in De Bakkerij.
Het zorglandschap is er door het komen en gaan van nieuwe organisaties en instellingen niet altijd overzichtelijker op geworden. Veranderingen in geldstromen en bezuinigingen hebben hier en daar gezorgd voor een schrijnend gebrek aan hulpverlening. Maar ook de mensen die bij ons aankloppen hebben vaak heel complexe hulpvragen.

Vandaar dat we met ingang van februari 2018, met steun van de Vogelgezang Foundation, Tamara Breton part-time hebben kunnen aanstellen als bijzonder projectmedewerker voor dit brede aandachtsveld van ons hulpverleningscentrum.

Hoopvol

Het medisch spreekuur vanuit de Stichting Gezondheidszorg Illegalen dat sinds 2016 verzorgd werd vanuit de locatie van de Stichting Uitgeprocedeerde Vluchtelingen heeft eind 2017 onderdak gevonden in De Bakkerij.

Elke donderdagochtend kunnen ongedocumenteerden vanuit de regio terecht in ons centrum voor medisch advies bij gepensioneerd huisarts Kea Fogelberg.

Zij geeft informatie en advies aan ongedocumenteerden over hun recht op zorg en de inrichting van het Nederlandse zorgstelsel, bemiddelt in geval van misverstanden of miscommunicatie, beantwoordt vragen over medicijngebruik en geeft uitleg over behandelingen.

Voor begeleiding op maat ondersteunt Kea ook voor een aantal mensen een 'medische buddy', iemand die meegaat bij bezoek aan behandelaars. Dat blijkt geen overbodige luxe.

Ongedocumenteerden zijn vaak gewend om afgewezen te worden, dus laten ze zich al snel ontmoedigen door de complexe bureaucratische organisatie van ons zorgstelsel en zorgen taalbarrières voor de nodige misverstanden die een goede behandeling nog al eens in de weg staan.

Vanuit diezelfde Stichting Gezondheidszorg Illegalen Leiden (GIL) startte gepensioneerd tandarts Leo van Broeckhuysen in oktober 2017 met een maandelijks spreekuur voor mensen zonder verblijfsvergunning in onze regio, die niet de financiële draagkracht hebben om tandartskosten te kunnen betalen.

Van dat spreekuur wordt al dankbaar gebruik gemaakt en het vormt daarmee ook een welkome aanvulling op de acute noodhulp die vanuit De Bakkerij al enkele jaren geboden wordt aan mensen die zich bij ons melden voor spoedeisende hulp bij ernstige gebitsproblemen.

In 2017 waren dat 43 veelal ongedocumenteerde mensen die met hevige pijnklachten bij ons aanklopten.

Samen op stap

Mevrouw Teunis, een dame van achter in de tachtig, is bezig met koffiezetten. Terwijl ze daarmee in de weer is, kijk ik wat naar de foto's naast de tv. Ze vertelt me dat dat haar neven en nichtjes zijn. Kinderen en kleinkinderen heeft ze niet, maar af en toe komen er wel wat nichtjes langs. Die wonen ver weg, dus erg vaak ziet ze die niet.

Zelf heeft ze haar hele leven in Leiden gewoond en tot haar pensioen is ze onderwijzeres geweest. Samen met haar man trok ze er altijd op uit, samen een stukje wandelen, naar een museum of gewoon gezellig naar de stad. Maar nu ze alleen is en slecht ter been, zit dat er niet meer in.

De folder van "Oma gaat op stap" kreeg ze via het Sociaal Wijkteam, want ze heeft wel een rolstoel, maar die staat al een half jaar ongebruikt in huis.

Als ik haar uitleg hoe het project precies werkt en vraag wat ze nou leuk zou vinden om nog eens te gaan doen, zegt ze meteen: "Naar de stad!" Ze zou zo graag eens willen kijken voor nieuwe blouses of voor nieuwe schoenen. Maar ook een tentoonstelling in een museum lijkt haar leuk.

Een paar weken later bel ik haar op met de mededeling: "Ik heb een vrijwilliger voor u!" Dat zijn de leukste telefoongesprekjes die ik mag voeren.

Carijn Westeneng

Mevrouw Voogt ging op stap naar Katwijk. Ze was na afloop wel wat moe, maar vond het heel leuk en kijkt uit naar de volgende keer.

Opstarten

Met ingang van 1 april 2017 ging Carijn Westeneng aan de slag met de voorbereidingen van het project "Oma gaat op stap".

In samenspraak met een begeleidingsgroep werd er nagedacht over wervingsmateriaal in de vorm van een website, posters en folders om het project wat naamsbekendheid te geven. De eerste contacten werden gelegd met sociale wijkteams, zorginstellingen en organisaties die ouderen op allerlei terreinen ondersteuning bieden.

Er werd nagedacht over aandachtspuntjes bij intakegesprekken met de toekomstige vrijwilligers, het aanvragen van verklaringen omtrent gedrag en de afstemming van wensen en belangstellingsterreinen van ouderen en vrijwilligers.

Vanaf juni werd het aantal uren dat Carijn als projectmedewerker beschikbaar had uitgebreid en konden ouderen en vrijwilligers ook daadwerkelijk aan elkaar gekoppeld worden voor de persoonlijke uitstapjes die het project voor ogen had.

Een goede match is cruciaal zo blijkt. Want alles draait om onderling vertrouwen en je moet je ook op je gemak voelen in elkaars gezelschap.

Dat vraagt natuurlijk de nodige voorbereiding en onderlinge afstemming. Dus Carijn heeft het er maar druk mee.

Maar is die match eenmaal gevonden, dan is "Oma gaat op stap" een heel laagdrempelige manier om er weer eens op uit te kunnen gaan, zowel voor mensen in zorgcentra als voor mensen die zelfstandig thuis wonen.

"Oma gaat op stap" maakte in 2017 met 92 uitstapjes een uitstekende start.

OMA GAAT OP STAP

OPA GAAT OP STAP

Spelers Arash Naraghi en Marlon Brouwer tijdens de uitvoering in de Turfzaal van De Bakkerij op 11 november 2017.

Jij bent anders

De theatertocht van "Onder anderen" voerde afgelopen jaar via diverse scholen en kerken naar manifestaties als de Freedom Walk Leiden, de Nacht van de Vluchteling, de Vredeswake Leiden, een maatschappelijke manifestatie van Studentenvereniging SSR in het Museum Volkenkunde en het Mondiaal Centrum in Breda.

Het publiek was heel divers, de betrokkenheid groot, de reacties soms heftig. Want meer dan eens raakte "Onder anderen" een gevoelige snaar, kwam het spel dichterbij dan verwacht en maakte dat tijdens de dialoog na afloop heel wat reacties los.

Er waren momenten van herkenning en vervreemding. Soms voelde men zich betrapt op gevoelens van angst of onvermoede vooroordelen die onverwacht ontmaskerd werden door het spel van de acteurs of uitspraken tijdens de dialoog.

Kortom: "Onder anderen" riep op tot gesprek en deed de emoties soms hoog oplopen, maar dankzij de deskundige leiding van Maaike Jongepier ontaarde de dialoog nooit in een vervelende confrontatie. Er werd ruimte geschapen voor onbestemde gevoelens van angst en onrust, onbegrip en onzekerheid. Maar ook van hoop en vertrouwen.

In die zin was de voorstelling en het gesprek na afloop voor velen een verademing. Want waar praat je nog over dit soort dingen?

"Onder anderen" tijdens de Vredeswake op het Stadhuisplein in Leiden

Onze buren

Na 'Vlucht', de actuele en ontroerende theatervoorstelling uit 2016 over de worsteling met de opvang van vluchtelingen in ons land, moesten we eigenlijk wel nadenken over een vervolg.

Onze nieuwe buren zijn er en ze blijven. In de voorstelling 'Onder anderen' zochten we met het publiek antwoorden op vragen als: Hoe moet dat? Samenleven in een land dat zo gepolariseerd lijkt? Hoe gaan we om met wederzijdse vooroordelen? Op welke manier kunnen we onze angst voor 'de ander' overwinnen en echt met hen de verbinding aangaan? We raakten er keer op keer letterlijk niet over uitgepraat.

In 2017 speelden we in samenwerking met M25 Leiden al zo'n 16 keer, voor meer dan 900 mensen de spraakmakende voorstelling 'Onder anderen'.

Basis voor het raamwerk van de voorstelling waren de verhalen van jongeren, hulpverleners, vluchtelingen en zelfs die van familie van uitgereisde IS strijders. Zij vormden samen de inspiratiebronnen voor het 'grote verhaal'.

Het verhaal draait om Mahmut, een Syrische vluchteling die in de straat komt wonen bij de hulpvaardige Sonja en haar dochter Anne. Anne heeft een Marokkaanse vriendin wiens broer is vertrokken naar Syrië.
Wat begint met een prettige kennismaking, eindigt door onwetendheid in een opeenstapeling van vooroordelen en angst. Waar gaat Mahmut heen, in zijn djellaba en wat zit er eigenlijk in zijn rugzak? Hoe blij moeten we zijn met de terugkeer van een IS strijder?

Ik moet toegeven, tijdens het maakproces waren we af en toe zelf ook enorm in de war. Natuurlijk hebben ook wij ongemerkt vooroordelen. Ook wij zijn tegenwoordig voorzichtiger op straat.
We weten niet wat waar is in de media. Toch wisten we zeker dat veel mensen, net als wij, niet angstig willen zijn.

Sigrid Zwart
Mobiel Theater Geurend Hooi

M25 Leiden ging een dagje op pad naar de Spelerij/Uitvinderij in Dieren met kinderen van gezinnen die zijn aangewezen op steun van de Voedselbank Leiden en JES Rijnland.

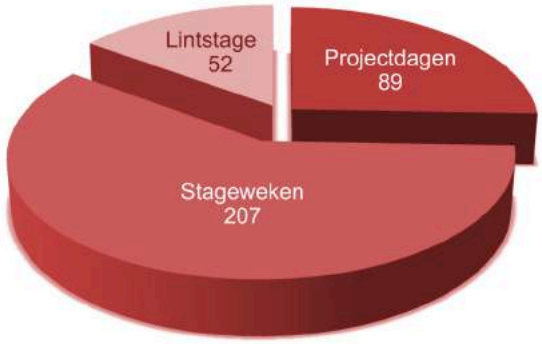

Creatieve inzet

Na alle belangstelling voor activiteiten rond de Leidse Noodopvang voor vluchtelingen, die in 2016 leidde tot een uitzonderlijk grote vraag vanuit het voortgezet onderwijs naar het aanbod van M25, zijn we afgelopen jaar weer teruggekeerd naar de gestage groeicurve die zichtbaar was in de jaren daarvoor.

Met een groeiend netwerk aan hulpverlenende organisaties en een groot aanbod aan didactische hulpmiddelen dat voortdurend vernieuwd en verbreed wordt, kunnen de projectmedewerkers ook een steeds aantrekkelijker programma bieden aan de scholen die zich jaarlijks bij ons melden.

M25 Leiden is creatief in het vinden van nieuwe manieren om jongeren en mensen uit kwetsbare groepen in onze stad met elkaar in contact te brengen en aan den lijve te laten ervaren wat ze voor elkaar kunnen betekenen.

Soms is het alleen al van grote betekenis dat je met elkaar in gesprek gaat. Maar praten alleen is veel minder effectief dan met elkaar aan de slag gaan of erop uit trekken. Dan wordt het ijs vaak spelenderwijs gebroken en leer je de ander pas goed kennen.

Dus spitten we tuinen om, koken we maaltijden of bakken we poffertjes, schilderen we maskers en koffers of trekken we er samen regelmatig op uit.

Uitdagend

Het jongerenproject van De Bakkerij heeft weer een heel actief en bruisend jaar achter de rug. Afgelopen jaar namen weer 348 jongeren deel aan het activiteitenaanbod van M25 Leiden Regio, variërend van een lintstage tot stageweken en projectdagen.

Honderden jongeren die zich inzetten voor kwetsbare groepen in onze regio. Want M25 verwijst niet voor niets naar Matteüs 25 waarin de Werken van Barmhartigheid genoemd worden, waartoe de projectmedewerkers de jongeren uitdagen om die vandaag de dag in praktijk te brengen.

Werken als: de hongerigen voeden, dorstigen laven, naakten kleden, vreemdelingen opnemen, zorg hebben voor zieken, gevangenen bezoeken en doden begraven.

Er wordt heel wat van je verwacht als M25-er. Wanneer was het de laatste keer dat u een Kerstdiner organiseerde voor 175 dak- en thuislozen? Of in gesprek bent geweest met een jong dementerende onder het genot van een gebakje? Een vrijdaggebed hebt bijgewoond in de moskee en gesproken hebt met de imam? Een Beautydag hebt georganiseerd voor dak- en thuisloze dames of met vluchtelingen gepraat hebt over wat zij als het meest kostbare of aangrijpende ervaren hebben in hun leven?

M25 biedt jongeren spel en theater, onverwachte ontmoetingen en een eindeloze aaneenschakeling van uitdagingen om je in te zetten met en voor mensen die in onze samenleving vaak wat minder in tel zijn, niet mee kunnen komen of domweg uitgesloten worden door vooroordelen of onbegrip.

M25 is aanpakken, uit je comfortzone stappen en in gesprek gaan met mensen die je normaal gesproken misschien niet zo snel op je pad vindt.

Het project vraagt veel van jongeren, maar ze krijgen er ook onvergetelijke ervaringen voor terug en doen er naast zichzelf ook heel veel mensen een enorm plezier mee.

Wisseling

2017 was voor "M25 Leiden" ook een jaar van verandering. Dat kwam mede door het vertrek van Gerda Pieters, die naast het kookproject "Op de Kook toe" ook verantwoordelijk was voor enkele activiteiten van "M25 Leiden Regio". Daarnaast werd er in de laatste maanden ook voorgesorteerd op een aanstaande wisseling in het team van het jongerenproject in februari 2018. Een wisseling, maar ook een verjonging!

Per 1 februari 2018 droeg collega Tamara Breton haar taak als projectmedewerker "M25 Leiden Regio" over aan twee nieuwe collega's: Yiri Bloemkolk (27 jaar) en Carijn Westeneng (ook 27 jaar).

Uiteraard ging die overgang geleidelijk en zal Tamara op de achtergrond nog altijd paraat staan om - waar nodig - de helpende hand te bieden en een "warme overdracht" te waarborgen.

Tamara verlaat De Bakkerij niet, maar is aan een nieuwe uitdaging begonnen als projectmedewerker Individuele Hulp. Daarnaast neemt ze ook gaandeweg het takenpakket van onze collega Jacqueline Schoonwater over die na de zomer met pensioen gaat.

Het nieuwe team van M25 Leiden heeft inmiddels zijn vuurdoop glansrijk doorstaan in de vorm van een aantal heel intensieve en succesvol afgesloten stageweken in maart en april 2018.

Jongeren van M25 Leiden weten van aanpakken. Zo staken ook 74 brugklassers van het tweetalig onderwijs van het Rijnlands Oegstgeest de handen uit de mouwen. De tuin opknappen van ons opvanghuis Imani, portiekwoningen schoonmaken, speelgoed sorteren en schoonmaken bij de Speelgoedbank en op pad gaan met minder valide ouderen.
En dat allemaal op één dag: 31 mei 2017.

Carijn Westeneng en Yiri Bloemkolk in de warming-up voor hun toekomstige taken als projectmedewerkers van M25 Leiden Regio tijdens het kerstdiner voor dak- en thuislozen in de Marekerk.

Kom7kijken

Er stonden acht eigentijdse kunstwerken rond de Zeven Werken van Barmhartigheid in het Atrium van De Bakkerij op 11 november 2017. Heel verschillend in materiaal en vormgeving en ook door heel verschillende groepen gemaakt!

1. Dorstigen laven:
door de woensdag-schilderclub van Woon-zorgcentrum De Parelvissers.
2. Gevangenen bevrijden:
door een groep transgenders.
3. Hongerigen voeden:
door Uit de Kunst & Vliegwerk, cliënten van het activiteitencentrum van de Gemiva SVG Groep.
4. Naakten kleden:
door mensen van het Apostolisch Genootschap, De Regenboog, de Josephkerk en De Bakkerij.
5. Vreemdelingen herbergen:
twee kunstwerken: één door een groep daklozen samen met de Straatpastor en één door fotograaf Han de Bruin in samenwerking met vluchtelingen.
6. Zieken bezoeken:
door leerlingen van Teylinger College in Noordwijkerhout in het kader van een stageweek van M25 Leiden Regio.
7. Doden begraven:
door het Team van De Bakkerij.

De kunstwerken varieerden van zeefdruk tot keramiek en van videopresentatie tot bronzen plastiek. In de Turfzaal werd tweemaal de voorstelling "Onder anderen" gespeeld door de acteurs van Geurend Hooi, gevolgd door een nagesprek.

In de Ovenruimte, rond de Broodtafel, was het gezellig druk. Gastvrouwen, geholpen door twee jongeren van M25 Leiden, zorgden voor koffie en thee met allerlei lekkers erbij, gebakken door Innesa, uit Turkmenistan, die een tijdje te gast is geweest in Imani, het opvanghuis van de Diaconieën.

Diaconie kwam zo tijdens het Diaconaal Weekend 2017 op de meest uiteenlopende manieren in beeld.

Alleen al het creatieve proces dat aan de tentoonstelling voorafging, leverde zo zijn eigen bijdrage aan de ontdekking van kwetsbare groepen met onvermoede talenten.

De Bakkerij ondersteunde ook in 2017 weer diverse partners op praktische wijze bij de organisatie van manifestaties, waaronder "Internationale Vrouwendag", de "Freedom Walk Leiden" en ook nieuwkomer "Songs of Freedom", dat aandacht vraagt voor de afschaffing van slavernij in het verleden, maar vooral ook in het heden.

Eenheid in verscheidenheid
18 maart 2017
FREEDOM WALK LEIDEN
Start 15.00 uur
STATIONSPLEIN LEIDEN
Aankomst 16.00 uur
STADHUIS BREESTRAAT
LEIDEN
VRIJ
MPL

Beauty Dag
Visagie Kapper Nagels lakken
Lunch & Appel-taart
vrijdag 31 maart 2017
12.30 - 16.00 uur
Diaconaal Centrum
De Bakkerij
Oude Rijn 44b
te Leiden
Stichting Straatpastoraat Leiden

songs of freedom
Zaterdag 1 juli 2017
van 13.30 - 18.00
Hooglandse Kerk
Nieuwstraat 2, Leiden
Zang
Dans
Muziek
Leiden
songsoffreedom.nl

AVONDMAALSPROJECT 2017-2018
voor moeder en kind
in Nederland en Sri Lanka
DE BAKKERIJ
www.debakkerijleiden.nl

INTERNATIONALE VROUWENDAG
GELIJKE BELONING
GELIJKE KANSEN
zondag
5 maart 2017
van 13.00 - 18.30 uur
Stadhuis Leiden
- Interculturele viering
- Presentatie genomineerden
- Even op adem komen
- In gesprek: Wie ben jij?
- Stem Bewust
- Uitreiking 3e Leidse Soroptimist-Vakvrouwenprijs
- Fingerfood
- Bon-Bon Fiësta
Toegang € 2,50
Vrouwennetwerk Leiden
www.vrouwendagleiden.nl

NIEUWJAARS ONTMOETING
vrijdag 20 januari 2017
van 16:30 -18:00 uur
2017 DE BAKKERIJ
met
spe
gasts
st
Fol
www.debakkerijleiden.nl
VLUC
theater, dialoog & ontmoeting
met vluchtelingen in Leiden
Kansfonds gevan om een ander
Stichting Leidse Maatschappij van Welzijdigheid

ZOMERBONNEN ACTIE 2017
2017
DE BAKKERIJ
DE BAKKERIJ
Zonnebloem Afd. Hartebrug - Lammenschans
dinsdag
28 maart 2017
10.00 - 15.30 uur

BAGAGE
vrijdag
17 maart 2017
10.00 -12.30 uur
STUV
Maansteenpad 2
Leiden
Stichting Straatpastoraat Leiden

OMA GAAT OP STAP
OPA GAAT OP STAP
BENT U AAN HUIS GEBONDEN ?
MOEILIJK TER BEEN OF GAAT U NIET GRAAG ALLEEN OP STAP ?
BEL ONS EVEN:
071- 51 44 965
WE HELPEN U GRAAG OM ER WEER EENS OP UIT TE GAAN.
dioraphte
www.omagaatopstap.nl

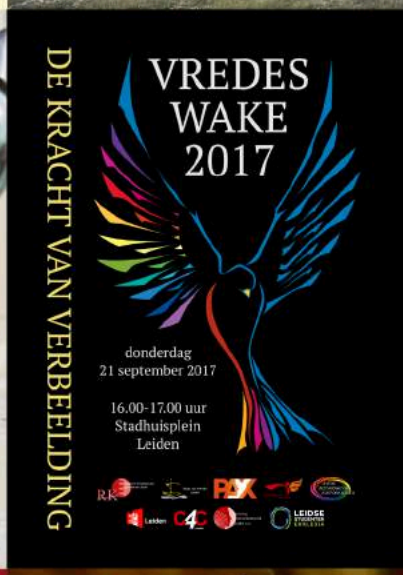
DE KRACHT VAN VERBEELDING
VREDES WAKE 2017
donderdag
21 september 2017
16.00-17.00 uur
Stadhuisplein
Leiden

KOOKATELIER
OP DE KOOK TOE
Gezond koken hoeft niet duur te zijn.
Samen koken en eten is een fantastische combinatie.
www.opdekooktoe.nl
info@opdekooktoe.nl

Onder anderen
een spraakmakende voorstelling van
Mobiel Theater Geurend Hooi
www.debakkerijleiden.nl
DE BAKKERIJ
Kansfonds gevan om een ander
wozfonds

KOM 7 KIJKEN
DIACONAAL WEEKEND
zaterdag
11 november 2017
13.00 - 17.00 uur
Diaconaal Centrum
De Bakkerij
Oude Rijn 44 b
te Leiden
- Expositie
- Theater
- Spel
DE BAKKERIJ
www.debakkerijleiden.nl

Gratis Kerstdiner
woensdag 20 december 2017
Locatie: Marekerk, Lange Mare 48, Leiden
aanvang: 17:30
Met onder andere:
- Kerstverhaal van de Straatpastor
- Samen eten
- Samen zingen
- Kerstpakketje
- Live (kerst)muziek van de Straatklinkers
Fonds 1818
wozfonds
Leiden

Financieel jaarverslag

Begin november 2017 werden wij als Diaconie van de Protestantse gemeente te Leiden verblijd met een gift van € 50.000,-, afkomstig van de Evangelisch Lutherse Kerk te Leiden. De aanleiding voor deze gift was een verdrietige, namelijk het besluit van deze gemeente om haar kerk in Leiden te sluiten en haar aktiviteiten te beëindigen. Het college van diakenen heeft besloten dit bedrag te bestemmen voor kosten die gemoeid zijn met het opstarten of doorzetten van diaconale projecten, waarvoor (nog) geen specifieke financiering is gevonden of waarvan deze is beëindigd. Het bedrag is als een aparte post opgenomen onder de "bestemmingsfondsen projecten".

Anders dan vorig jaar zijn de inkomsten ten behoeve van projecten in 2017 hoger dan in 2016 en ook hoger dan de uitgaven, waardoor, naast de eerder genoemde gift van de Evangelisch Lutherse Kerk, per saldo nog bijna € 35.000,- moest worden toegevoegd aan de bestemmingsfondsen inzake projecten. Dit bedrag zal echter in het volgende jaar volledig worden aangewend voor uitgaven van projectkosten, want zoals altijd geldt dat de projectuitgaven volledig moeten worden gedekt door inkomsten voor projecten en dat projectinkomsten volledig worden besteed aan projecten.
Aan de Continuïteitsreserve diende in 2017 een klein bedrag van circa € 2.500,- te worden onttrokken.

Gezien het matige rendement en de relatief hoge kosten zijn de beleggingen van de ABN AMRO-beleggingsportefeuille in 2017 geheel verkocht. Thans resteert nog slechts een belegging in aandelen Oikocredit. Mede als gevolg hiervan bezit onze diaconie aan het eind van 2017 relatief veel liquide middelen, die weliswaar op spaarrekeningen zijn gestald, maar ook daar, als gevolg van de uitermate lage rentestanden, weinig rendement opleveren.

In 2017 werd voor bijna € 52.000,- onderhoud gepleegd aan ons onroerend goed. Het betrof vervanging van een aantal, soms zeer oude, C.V.-ketels, schilderwerk aan het houtwerk van de Oude Rijn-gevel en isolerende maatregelen. Ook in komende jaren worden nog milieubesparende maatregelen voorzien. Aan de voorziening voor groot onderhoud is de gebruikelijke € 40.000,- voor toekomstig onderhoud toegevoegd, waardoor de voorziening ultimo 2017 bijna € 156.000,- bedraagt.

Afgezien van de inkomsten en uitgaven voor projecten, die vaker grillig verlopen, maar via de mutaties in bestemmingsfondsen worden geëgaliseerd, vertoont de staat van baten en lasten een redelijk stabiel beeld. De algemene collecten vertonen weliswaar enige daling, maar deze wordt gecompenseerd door, overigens incidenteel, hogere overige baten en hogere doorberekende overheadkosten.

Het bijgevoegde jaarverslag 2017 geeft wederom een indrukwekkend beeld van de vele bruisende activiteiten, die door onze professionele staf zijn bedacht, vormgegeven en uitgevoerd. Ook in 2017 kon dit slechts worden gerealiseerd dankzij de inzet van veel vrijwilligers, waarvoor we hen weer uitermate dankbaar zijn.
Wij danken ook de vele particulieren, fondsen en instellingen, die het ons met hun (financiële) steun weer mogelijk hebben gemaakt om ook in 2017 te "helpen waar geen (andere) helper is".

Namens de Diaconie van de Protestantse gemeente te Leiden,

Wim Nieboer
penningmeester

Algemene gegevens

Algemeen

De Diaconie van de Protestantse Gemeente te Leiden is een kerkelijk orgaan voor hulpverlening aan mensen in nood.

Samenstelling van het dagelijks bestuur per 31 december 2017

De heer P.J. van den Broek	voorzitter
De heer W. Nieboer	penningmeester
Mevrouw I.E. Feiken-Snoep	secretaris
De heer H. Vis	algemeen lid

Samenstelling bureau per 31 december 2017

Coördinator	De heer A.P.J.J. Snepvangers
Diaconaal werker	Mevrouw J.I. Schoonwater-Brinks
Secretariaat	Mevrouw C. Knulst-van der Heijden
Medewerker facilitaire dienst	De heer J.A. van Houwelingen
Administrateur	De heer J. Wijers

Overige medewerkers:

- projectmedewerker Oma gaat op stap en Op de Kook toe	Mevrouw C. Westeneng-Timmers
- projectmedewerker M25 Leiden Regio	Mevrouw T.E. Breton-de Munck
- projectmedewerker Op de Kook toe	De heer Y. Bloemkolk

JAARREKENING

Balans

jaarrekening 2017
Diaconie van de Protestantse
Gemeente te Leiden

Activa

	per 31 december 2017		per 31-12-2016
		€	€
Vaste activa			
Materiële vaste activa			
Onroerend goed	1.354.995		1.354.995
Inventaris	11.199		6.041
		1.366.194	1.361.036
Financiële vaste activa			
Beleggingen	26.330		92.839
Lening u/g	89.729		89.729
		116.059	182.568
Vlottende activa			
Vorderingen			
Debiteuren	22.259		6.204
Overige vorderingen en overlopende activa	40.233		31.377
		62.492	37.581
Liquide middelen		688.721	582.698
Totaal		2.233.466	2.163.883

Balans

jaarrekening 2017
Diaconie van de Protestantse
Gemeente te Leiden

Passiva

	per 31 december 2017		per 31-12-2016
		€	€
Vermogen			
Continuïteitsreserve	370.262		372.743
Reserve materiële vaste activa	1.366.194		1.361.036
Bestemmingsfondsen projecten	225.231		140.359
		1.961.687	1.874.138
Voorzieningen			
Groot onderhoud		155.701	167.438
Kortlopende schulden			
Crediteuren	10.413		3.358
Belastingen en premies sociale verzekeringen	24.364		23.421
Overige schulden en overlopende passiva	81.301		95.528
		116.078	122.307
Totaal		2.233.466	2.163.883

Staat van baten en lasten

jaarrekening 2017
Diaconie van de Protestantse
Gemeente te Leiden

	jaar 2017	begroting 2017	jaar 2016
	€	€	€
Baten			
Algemene collecten en giften	80.140	85.000	86.400
Inkomsten uit leningen, effecten en banktegoeden	8.161	9.000	7.575
Huuropbrengst diaconale panden	86.119	82.000	90.898
Huuropbrengst beleggingspanden	136.394	136.000	135.908
Collecten, giften en subsidies t.b.v. projecten	266.980	194.000	130.345
Overige baten	15.525	13.000	10.650
	593.319	519.000	461.776
Lasten			
Personeel en bureau	220.697	222.000	219.549
Ondersteuningen en bijdragen	16.900	19.000	17.293
Landelijke quota	11.606	13.000	14.744
Gebouwen	76.343	78.000	75.148
Projecten	180.224	195.000	145.809
	505.770	527.000	472.543
Saldo baten en lasten	87.549	-8.000	-10.767
Bestemming saldo			
Toevoegen/onttrekken aan:			
- continuïteitsreserve	-2.481		7.141
- reserve materiële vaste activa	5.158		-4.046
- bestemmingsfondsen inzake projecten	84.872		-13.862
	87.549		-10.767

Toelichting algemeen

Algemeen

Diaconie van de Protestantse Gemeente te Leiden is gevestigd aan de Oude Rijn 44-b te Leiden. De activiteiten vinden op ditzelfde adres plaats. De rechtsvorm van de organisatie is een kerkgenootschap. De activiteiten van de organisatie bestaan uit het uitvoeren van diaconale activiteiten.

Bij het opstellen van de jaarrekening wordt zo veel mogelijk aangesloten bij de voor rechts-personen geldende wettelijke voorschriften zoals vastgelegd in Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, alsook de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, zoals vastgesteld door de Raad voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn C1 "kleine organisaties - zonder - winststreven".

Afwijking Besluit Modellen Jaarrekening

Het Besluit modellen jaarrekeningen schrijft twee verschillende modellen voor de indeling van de staat van baten en lasten voor. In deze jaarrekening wordt afgeweken van beide modellen. De gehanteerde presentatiewijze sluit goed aan bij de aard van de organisatie doordat de lasten zijn gesplitst per kostenrubriek. Deze verwerkingswijze komt het inzicht in het saldo van de staat van baten en lasten ten goede.

Grondslagen van waardering en bepaling resultaat

Materiële vaste activa
Onroerend goed
Materiële vaste activa worden gewaardeerd op de aanschaffingswaarde, verminderd met genoten subsidies en ter zake ontvangen giften als ook lineaire afschrijvingen. Bij de afschrijvingen wordt rekening gehouden met een restwaarde en de economische levensduur van het object. Op investeringen die in de loop van het boekjaar in gebruik worden genomen, wordt tijdsevenredig afgeschreven. Indien noodzakelijk wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen.

Overige materiële vaste activa
De inventaris wordt gewaardeerd tegen de aanschaffingsprijs verminderd met afschrijvingen.

Beleggingen
De onder de financiële vaste activa opgenomen beleggingen worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de lagere marktwaarde. De waardering wordt collectief voor gelijksoortige beleggingen toegepast.

Vorderingen
Vorderingen worden opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, veelal gelijk aan de nominale waarde. Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met mogelijke oninbaarheid. Voor zover niet anders vermeld hebben vorderingen een looptijd korter dan een jaar.

Liquide middelen
Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorziening voor groot onderhoud
Ter egalisatie van de periodieke kosten van onderhoud is een voorziening voor groot onderhoud gevormd. De voorziening wordt gewaardeerd op de nominale waarde.

Kortlopende schulden en overlopende passiva
Kortlopende schulden en overlopende passiva worden opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, veelal gelijk aan de nominale waarde. Waar de waardering van schulden afwijkt van de nominale waarde wordt dit toegelicht. Voor zover niet anders vermeld hebben schulden een looptijd korter dan een jaar.

Saldo van baten en lasten
Het saldo van baten en lasten wordt bepaald als het verschil tussen de baten en alle aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. De kosten en lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen.

Baten
Algemene collecten worden verantwoord in het jaar waarin de collecten gehouden zijn. Overige collecten en giften worden verantwoord in het jaar van ontvangst.
Inkomsten uit leningen, effecten en banktegoeden alsook huurbaten en overige baten worden verantwoord in het jaar waarop zij betrekking hebben.

Lasten
Lasten die hun oorsprong vinden in het boekjaar worden in aanmerking genomen zodra deze voorzienbaar zijn.

Personeelsbezetting

Gedurende het verslagjaar waren, uitgedrukt in voltijdseenheden, gemiddeld 5,4 personen (2016: 5,0) werkzaam ten behoeve van de Diaconie.

Toelichting op de balans

Activa

Materiële vaste activa
Het verloop van de waardering van de materiële vaste activa gedurende het jaar 2017 kan als volgt worden weergegeven.

	onroerend goed	inventaris	totaal
	€	€	€
Boekwaarde op 1 januari	1.354.995	6.041	1.361.036
Investeringen	-	9.168	9.168
Afschrijvingen	-	-4.010	-4.010
Boekwaarde op 31 december	1.354.995	11.199	1.366.194

De W.O.Z.-waarde van het onroerend goed naar de situatie per 1 januari 2016 bedraagt circa € 3,2 miljoen. De restwaarde van het onroerend goed bedraagt circa € 1,35 miljoen.

De aanschafwaarden en cumulatieve afschrijvingen per eind van het boekjaar kunnen als volgt worden gespecificeerd.

	onroerend goed	inventaris	totaal
	€	€	€
Aanschafwaarde	1.354.995	39.844	1.394.839
Cumulatieve afschrijvingen	-	-28.645	-28.645
Boekwaarde op 31 december	1.354.995	11.199	1.366.194

Vermelding van de aanschafwaarde en cumulatieve afschrijvingen per het begin van het jaar wordt achterwege gelaten vanwege de beperkte afwijking ervan ten opzichte van de situatie aan het einde van het boekjaar.

Voor een specificatie van de samenstelling en waardering van de materiële vaste activa verwijzen wij naar bijlage 1.

Graanpakhuizen Oude Rijn
Op 1 oktober 1988 is het tot dat moment leegstaande complex graanpakhuizen in erfpacht gegeven aan de Stichting Leidse Studentenhuisvesting voor een termijn van 50 jaar, tegen een eenmalige canon. Dit complex is pro memorie in de balans opgenomen. De WOZ-waarde van de graanpakhuizen naar de situatie per 1 januari 2016 bedraagt circa € 2,7 miljoen.

Beleggingen
De beleggingen per balansdatum kunnen als volgt worden gespecificeerd.

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
Obligaties ABN·Amro effectenportefeuille	-	66.889
Aandelen Oikocredit	26.330	25.950
	26.330	92.839

Aandelen Oikocredit
Per balansdatum bestond de aandelenportefeuille uit circa 132 certificaten van aandelen Oikocredit, elk nominaal € 200. De waardering per balansdatum is gelijk aan de kostprijs. De marktwaarde van de aandelen is niet bekend, daar deze niet beursgenoteerd zijn.

Lening u/g
Aan Stichting Het Cathrijn Maartensdochter Hofje werd op 11 maart 1988 een lening verstrekt van € 136.134. Het saldo van de lening bedraagt per balansdatum € 89.729. Op de lening werd in het jaar 2017 niet afgelost. Eenmaal per vijf jaar wordt de rente aangepast aan de geldende marktrente. Voor het jaar 2017 werd een rente berekend van 4,5%. De rentevergoeding is reeds enige malen stilzwijgend ongewijzigd verlengd.

Tot zekerheid voor de nakoming van haar verplichtingen heeft de debiteur een eerste hypotheek verstrekt op vier huizen van het Cathrijn Maartensdochter Hofje te Leiden. De lening is in 2018 geheel afgelost.

Overige vorderingen en overlopende activa
De overige vorderingen en overlopende activa per balansdatum kunnen als volgt worden gespecificeerd.

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
Rekening-courant College van Kerkrentmeesters	10.979	4.191
Te vorderen rente	4.209	6.233
Te vorderen huren	2.487	4.241
Te vorderen servicekosten	5.246	1.138
Nog te ontvangen doorbelaste kosten coördinator	-	2.176
Afrekening project Stichting Dioraphte	9.069	4.652
Restitutie verzekering	3.741	4.128
Leningen individuele hulp	400	1.635
Vooruitbetaalde kosten	1.417	1.446
Diversen	2.685	1.537
	40.233	31.377

Liquide middelen
Per balansdatum kunnen de liquide middelen als volgt worden gespecificeerd.

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
ING Bank, rekeningen-courant	103.961	100.893
ING Bank, spaarrekening	180.017	150.000
ABN·Amro Bank, bestuurrekening	11.102	44.427
ABN·Amro Bank, spaarrekening	393.397	287.334
Kasgelden	244	44
	688.721	582.698

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de Diaconie.

Passiva

Vermogen

Het verloop van het eigen vermogen gedurende het jaar 2017 kan als volgt worden gespecificeerd.

	continuïteits-reserve	reserve materiële vaste activa	bestemmings-fondsen Projecten	totaal
	€	€	€	€
Saldo op 1 januari	372.743	1.361.036	140.359	1.874.138
Bestemming resultaat	-2.481	5.158	84.872	87.549
Saldo op 31 december	370.262	1.366.194	225.231	1.961.687

Continuïteitsreserve
De continuïteitsreserve dient ter waarborging van de continuïteit op het moment dat de jaarlijkse inkomsten substantieel afnemen. De benodigde reserve is bepaald op basis van de vaste lasten, waaronder personeel en huisvesting. De benodigde reserve bedraagt eind 2017 € 430.000.

Reserve materiële vaste activa
Binnen het vermogen wordt, naast de bestemmingsreserves, onderscheid gemaakt tussen het vermogen dat duurzaam is vastgelegd en het vermogen dat vrij besteedbaar is. Als duurzaam vastgelegd vermogen, in de balans aangeduid als Reserve materiële vaste activa, is aangemerkt het vermogen dat besloten is in de boekwaarde van de materiële vaste activa van de Diaconie, daar dit vermogen niet op korte termijn kan worden omgezet in liquiditeit. Het resterende vermogen, in de balans aangeduid als Continuïteitsreserve, geeft het vermogen weer dat vrij besteedbaar is en (mede) kan dienen als waarborg voor de continuïteit van de Diaconie.

Bestemmingsfondsen projecten
Per balansdatum luidt de specificatie van de nog te besteden bedragen inzake projecten als volgt.

	saldo op 1 januari	bestemming resultaat	saldo op 31 december
	€	€	€
Fonds jeugd en jongerenwerk	33.943	-	33.943
Individuele hulp en huisvesting Imani	48.835	-6.253	42.582
M25 Leiden Regio	3.259	3.428	6.687
Dak- en thuislozen	14.988	-	14.988
Straatpastoraat	14.112	-68	14.044
Kerst- en zomerbonnen	3.853	-1.998	1.855
Op de Kook toe	14.841	7.362	22.203
Voedselbank	4.084	-	4.084
Rondavel voor kids	193	-	193
Roemenië, straatkinderen Picihuis	1.001	4.927	5.928
Steun de kerk in het Midden-Oosten	1.250	1.882	3.132
Voor moeder en kind in NL en Sri Lanka	-	3.710	3.710
Fonds niet gesubsidieerde projecten (gift Evangelische Lutherse Gemeente)	-	50.000	50.000
Oma gaat op stap	-	18.427	18.427
Onder Anderen	-	3.455	3.455
	140.359	84.872	225.231

De bestemming van het resultaat is als volgt te specificeren.

	€
Baten uit collecten, giften en subsidies	251.713
Lasten projecten	-166.841
	84.872

Voorziening groot onderhoud
Ter egalisatie van de periodieke kosten van onderhoud is een voorziening voor groot onderhoud gevormd. Het verloop van de voorziening gedurende het jaar 2017 kan als volgt worden weergegeven.

	jaar 2017	jaar 2016
	€	€
Stand op 1 januari	167.438	150.692
Dotatie boekjaar	40.000	40.000
Uitgaven voor onderhoud	-51.737	-23.254
Stand op 31 december	155.701	167.438

Belastingen en premies sociale verzekeringen
De per balansdatum verschuldigde belastingen en premies sociale verzekeringen kunnen als volgt worden gespecificeerd.

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
Omzetbelasting	7.200	7.217
Loonheffingen	16.040	14.459
Pensioenpremie	1.124	1.745
	24.364	23.421

Overige schulden en overlopende passiva
De overige schulden en overlopende passiva per balansdatum kunnen als volgt worden gespecificeerd.

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
Vooruitontvangen fondsbijdragen	29.750	53.250
Vooruitontvangen en gefactureerde huren	18.359	13.903
Vakantiegeld	11.156	10.155
Accountantskosten	5.000	5.000
Afrekening collecten	4.035	4.820
Overige schulden	13.001	8.400
	81.301	95.528

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen
De Diaconie heeft een huurovereenkomst afgesloten voor de huur van een opslagruimte aan de Oude Rijn te Leiden. De ruimte wordt gebruikt als fietsenstalling. De overeenkomst eindigde per 1 juni 2012. De overeenkomst is stilzwijgend verlengd. De verlenging is niet geformaliseerd. Met de huur is jaarlijks een bedrag gemoeid van € 6.600.

Voor het gebruik van een kopieermachine is de Diaconie een onderhoudsovereenkomst aangegaan met Sharp. Met Quibus Computers Enzo is een servicecontract afgesloten voor de server. Met beide contracten tezamen is per jaar een bedrag gemoeid van circa € 8.000.

Toelichting op de staat van baten en lasten

Baten

	jaar 2017	begroting 2017	jaar 2016
	€	€	€
Algemene collecten en giften			
Collecten Protestantse Gemeente Leiden	24.450	25.000	25.081
Overige giften	39.680	44.000	44.600
	64.130	69.000	69.681
Doorzendcollecten	16.010	16.000	16.719
	80.140	85.000	86.400
Inkomsten uit leningen, effecten en banktegoeden			
Rente leningen u/g en banktegoeden	4.925	5.000	5.375
Opbrengst effecten	886	4.000	2.314
Koersresultaat effecten	2.350	-	-114
	8.161	9.000	7.575
Huuropbrengst diaconale panden			
Vaste huurcontracten	75.560		79.033
Incidentele huurbaten	10.559		11.865
	86.119	82.000	90.898
Huuropbrengst beleggingspanden			
Winkels Haarlemmerstraat	136.394	136.000	135.908

	jaar 2017	begroting 2017	jaar 2016
	€	€	€
Collecten, giften en subsidies t.b.v. projecten			
Baten via bestemmingsreserves			
Individuele hulp	16.181	21.000	16.911
Huisvesting Imani	9.549	10.000	10.165
M25 Leiden Regio	58.462	53.000	37.207
Kerst- en zomerbonnenactie	14.002	16.000	1.010
Straatpastoraat	-	-	3.890
Steun de Kerk in het Midden Oosten (H.A. 2016/2017)	1.883	-	1.250
Op de kook toe	38.602	40.000	33.104
Rondavel voor kids (H.A. 2015/2016)	-	-	930
Intussen rondom noodopvang (H.A. 2016/2017)	-	4.000	21.235
Roemenië, straatkinderen Picihuis	13.005	6.000	3.263
Voor moeder en kind in NL en Sri Lanka (HA 2017/2108)	3.709	5.000	-
Fonds niet gesubsidieerde projecten (gift Evangelische Lutherse Gemeente)	50.000	-	-
Oma gaat op stap	35.000	30.000	-
Onder Anderen	11.320	-	-
	251.713	*185.000*	*128.965*
Overig			
Roemenië:			
- bejaardentehuis/transportkosten	1.220	2.000	200
- Leidse straat	-	1.000	-
- schoolgeld	180	-	330
- Diaconaat	1.000	-	-
Kerstdiner (daklozen)	6.201	-	-
Vredeswake	550	1.000	850
Paasbrodenactie	2.689	3.000	-
Diversen	3.427	2.000	-
	15.267	*9.000*	*1.380*
	266.980	194.000	130.345
Overige baten			
Bijdragen derden	12.275	10.000	7.400
Diensten voor derden	3.250	3.000	3.250
	15.525	13.000	10.650

Lasten

	jaar 2017	begroting 2017	jaar 2016
	€	€	€
Personeel en bureau			
Personeel			
Coördinator	83.519	79.000	78.789
Diaconaal werker/jongerendiaconaat	48.152	48.000	47.252
Projectmedewerkers	77.947	70.000	67.797
Secretariaat/administratie	44.008	42.000	42.087
Facilitaire dienst	41.878	42.000	41.339
Overige personeelskosten	5.780	5.000	7.256
	301.284	286.000	284.520
Doorbelaste loonkosten coördinator	-32.071	-31.000	-31.402
Aan projecten toegerekende loonkosten	-76.999	-70.000	-67.797
	192.214	185.000	185.321
Beheer, administratie en publiciteit			
Kantoorbehoeften en kopieerkosten	15.688	14.000	13.948
Porti en telefoon	5.598	5.000	4.583
Assurantiekosten	1.083	-	1.251
Accountants- en administratiekosten	8.115	8.000	7.686
Bestuurskosten	100	1.000	32
Abonnementen	606	1.000	667
Acties, publicaties en folders	2.043	3.000	2.339
Vrijwilligers	2.103	-	-
Overige kosten beheer	3.600	3.000	4.595
	38.936	35.000	35.101
Huisvesting			
Huurwaarde kantoren	10.000	10.000	10.000
Koffie/thee	1.047	2.000	1.127
	11.047	12.000	11.127
	242.197	232.000	231.549
Aan projecten toegerekende overheadkosten	-21.500	-10.000	-12.000
Totaal personeel en bureau	220.697	222.000	219.549

	jaar 2017	begroting 2017	jaar 2016
	€	€	€
Ondersteuningen en bijdragen			
Plaatselijk			
Wijk- en bejaardenwerk	-	1.000	-
Wijn en brood Heilig Avondmaal	368	1.000	477
Overige bijdragen	522	-	97
	890	2.000	574
Regionaal en landelijk			
Doorzendposten	16.010	16.000	16.719
Overige bijdragen	-	1.000	-
	16.010	17.000	16.719
Totaal ondersteuningen en bijdragen	16.900	19.000	17.293
Landelijke quota			
Diaconaal Quotum	11.606	13.000	14.744

	jaar 2017	begroting 2017	jaar 2016
	€	€	€
Gebouwen			
Centrum de Bakkerij			
Schoonmaakkosten derden	23.364	19.000	19.943
Vuilafvoer	1.249	1.000	762
Energiekosten	15.527	16.000	16.820
Klein onderhoud	11.448	10.000	13.651
Verzekeringen en belastingen	12.812	15.000	10.003
Dotatie voorziening groot onderhoud	27.000	27.000	27.000
Afschrijving inventaris	4.010	6.000	5.956
Fietsenstalling	3.019	3.000	2.953
	98.423	97.000	97.088
Servicekosten voor rekening van huurders	-36.046	-32.000	-32.147
Afrekening servicekosten eerdere jaren	966	-	-2.793
Aan overhead toegerekende huurwaarde	-10.000	-10.000	-10.000
	53.343	55.000	52.148
Beleggingspanden			
Verzekeringen	2.000	2.000	2.000
Belastingen	7.000	7.000	7.000
Klein onderhoud	1.000	1.000	1.000
Dotatie voorziening groot onderhoud	13.000	13.000	13.000
	23.000	23.000	23.000
Totaal gebouwen	76.343	78.000	75.148

	jaar 2017	begroting 2017	jaar 2016
	€	€	€
Projecten			
Lasten via bestemmingsreserves			
Individuele hulp	14.517	21.000	13.676
Huisvesting Imani	10.790	10.000	11.395
M25 Leiden Regio	55.034	53.000	52.216
Kerst- en zomerbonnen	16.000	16.000	-
Straatpastoraat	68	-	4.961
Op de kook toe	31.240	40.000	34.527
Rondavel voor kids (H.A. 2015/2016)	-	-	7.747
Intussen rondom noodopvang (H.A. 2016/2017)	6.676	4.000	11.475
Steun de kerk in het Midden Oosten (H.A. 2016/2107)	-	-	-
Roemenië, straatkinderen Picihuis	8.078	6.000	6.830
Voor Moeder en kind in NL en Sri Lanka (HA 2017/2018)	-	5.000	-
Oma gaat op stap	16.573	30.000	-
Onder Anderen	7.865	-	-
	166.841	*185.000*	*142.827*
Overig			
Roemenië:			
- bejaardentehuis/transportkosten	137	2.000	62
- Leidse straat	-	1.000	-
- schoolgeld	-	-	305
- Diaconaat	1.350	1.000	-
Kerstdiner (daklozen)	5.772	-	-
Vredeswake	680	1.000	749
Paasbrodenactie	1.549	2.000	-
Diversen	3.895	3.000	1.866
	13.383	*10.000*	*2.982*
	180.224	195.000	145.809

Ondertekening van de jaarrekening

Goedgekeurd in de vergadering van het college van diakenen d.d. …… 2018.

……	……
W. Nieboer penningmeester	P.J. van den Broek voorzitter

Vastgesteld in de vergadering van de Algemene Kerkenraad van de Protestantse Gemeente te Leiden op … …… 2018.

……	……
F. van Oosten voorzitter	M.P.H.J. Korbee scriba

OVERIGE GEGEVENS

Overige gegevens

Deskundigenonderzoek
Aan Driebergen Accountants is opdracht verstrekt tot controle van de jaarrekening. De controleverklaring is opgenomen op pagina 46.

DRIEBERGEN accountants
fris | scherp | helder

Diaconie van de Protestantse Gemeente te Leiden
Oude Rijn 44-b
2312 HG Leiden

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel met beperking

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Diaconie van de Protestantse Gemeente te Leiden gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening, uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheden beschreven in de paragraaf 'De basis van ons oordeel met beperking', een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Diaconie van de Protestantse Gemeente te Leiden op 31 december 2017 en van het saldo van de staat van baten en lasten over 2017 in overeenstemming met RJ 640, "Organisaties zonder winststreven".

De jaarrekening bestaat uit:
1. de balans per 31 december 2017
2. de staat van baten en lasten over 2017, en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel met beperking

In de balans is een voorziening voor groot onderhoud opgenomen voor een bedrag van € 167.438. De dotatie aan de voorziening is gebaseerd op een onderhoudsplan dat loopt van 2009 tot en met 2018. De uitgaven voor groot onderhoud volgens dit onderhoudsplan belopen in de jaren 2017 en 2018, rekening houdende met een jaarlijkse indexatie van 2%, € 74.344. Aangezien nog geen onderhoudsplan aanwezig is voor de periode na 2018, is het voor ons niet mogelijk om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen ten aanzien van de volledige voorziening.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Diaconie van de Protestantse Gemeente te Leiden zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie
Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit het jaarverslag .

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:
- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van RJ 640 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in RJ 640 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controle-werkzaamheden bij de jaarrekening.

Het moderamen is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met RJ 640.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het moderamen voor de jaarrekening
Het moderamen is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJ 640. In dit kader is het moderamen verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het moderamen noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het moderamen afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het moderamen de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het moderamen het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het moderamen moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het moderamen en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het moderamen gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rijnsburg, 10 mei 2018

DRIEBERGEN accountants

drs. A.G. (Diana) Driebergen RA

BIJLAGEN

Samenstelling en waardering materiële vaste activa

bijlage 1 bij jaarrekening 2017
Diaconie van de Protestantse
Gemeente te Leiden

	jaar van aanschaf	%	aanschaf-waarde	boekwaarde 31-12-2017	W.O.Z.-waarde
			€	€	€
Onroerend goed					
Panden					
Haarlemmerstraat 165/165B			P.M.	P.M.	
Renovatie Haarlemmerstraat			453.780	453.780	
			453.780	453.780	1.382.000
Kantoren Diaconie			154.970	154.970	
Verbouwing diaconale panden			474.046	474.046	
Verbouwing Oude Rijn:					
- uitgaven 2000	2000		187.927	187.927	
- subsidies en giften	2000		-187.927	-187.927	
- uitgaven 2001	2001		569.016	569.016	
- subsidies en giften	2001		-332.369	-332.369	
- extra werkruimte	2006		8.330	8.330	
- uitgaven 2005 – 2007	2007		239.079	239.079	
- subsidies en giften	2007		-211.857	-211.857	
			901.215	901.215	1.798.000
Graanpakhuizen Oude Rijn			P.M.	P.M.	2.694.000
Totaal onroerend goed			1.354.995	1.354.995	5.874.000

	jaar van aanschaf	%	aanschaf-waarde	afschrijvingen 2017	boekwaarde 31-12-2017
			€	€	€
Inventaris					
Beamer en projectiescherm	2011	20	3.350	-	-
Server, installatie, computers	2012	20	7.692	199	-
Computer	2012	20	749	30	-
4 computers	2012	20	2.772	413	-
Telefooncentrale	2012	20	10.115	1.509	-
Computer	2013	20	889	178	154
2 desktops	2014	20	1.470	294	376
iMac	2015	20	1.729	346	865
10 stoelen	2016	20	1.250	132	510
Beamer en projectieschermen	2016	20	660	250	783
Vaatwasser	2017		3.751	395	3.356
Telefoon	2017		738	15	723
Stoelen	2017		1.835	174	1.661
Computer	2017		2.844	75	2.771
			39.844	4.010	11.199